

Byggnadsminnesförklaring av fastigheten Cepheus 25, Gamla Stan, Stockholms stad

Samfundet S:t Erik har i augusti 1970 hos riksantikvarieämbetet ansökt om byggnadsminnesförklaring av fastigheten Cepheus 25 i Gamla Stan.

Riksantikvarieämbetet väckte den 9 september 1970 fråga om att förklara Cepheus 25 för byggnadsminne.

Ärendet överfördes 1976 till länsstyrelsen, som efter en de-centraliseringsreform detta år är beslutande i byggnadsminnesärenden.

Kommunstyrelsen i Stockholms stad har i yttrande den 16 maj 1990 tillstyrkt en byggnadsminnesförklaring.

Cepheus 25 utgörs av fem hus, alla i fyra våningar med inredd vind.

I fastigheten Cepheus 25 ingår tre fastigheter enligt 1810 års nummerordning, nr 13 hörntomten vid Själagårdsgatan, nr 12 och 14 väster därom. Båda genomgående mellan Köpmangatan och Kindstugatan. Nr 14 var tidigare två fastigheter en mot vardera gatan. Liksom kvarteret Cepheus i övrigt och centrala delen av Gamla stan har fastigheterna f d 12, 13 och 14 bevarade medeltida byggnadsdelar. Utmed Köpmangatan och Själagårdsgatan uppfördes stenhuss på 1400-talet, på tomten f d 14 mot Kindstugatan vid slutet av 1500-talet. Grannhuset på f d nr 12 uppfördes 1646.

Huset på nr 13 på- och ombyggdes genomgripande 1658 av köpmannen Lydert Bartels. Det stod därefter med fyra våningar och praktgavlar mot de tre gatorna, rödfärgade tegelfasader med ankarslutar och gråmålade hörnkedjor, pålagda band och krönade ornament av sandsten (?) och stenimiterande puts. Stenportalen av Johan Wendelstam är bevarad. Fasadmönstret har rekonstruerats på puts 1970. Till tidens inredning hörde dekorationsmålade bjälktak, flera nu dolda. Bjälktak i vän. 1 tr har rik ovanlig profilering och är möjligen äldre. Vid inre ombyggnad omkring år 1700 tillkom dekorationsmålade snickeriinredning, dekorationsmålade plafonder och stucktak av högsta kvalitet. Dessa inredningar utfördes av yrkesmän

tillkallade av Nicodemus Tessin d y för inredning av hans hus vid Slottsbacken och för Stockholms slott.

1760 revs de höga praktgavlarna då huset nr 13 sammanbyggdes med nr 12 med gemensamt brutet tak, ett lusthus på taket och slätputsade fasader.

Husen mot Köpmangatan på tomterna 12 och 14 påbyggdes under 1600-talet. Inredningen moderniserades under 1700-talets första decennier med nya stucktak och dörrar. Husen på nr 14 fick ny snickeriinredning vid 1700-talets mitt av ägaren snickaråldermannen Christian Linning.

1967 köpte Samfundet S:t Erik de tre fastigheterna som 1969 sammanlades till Cepheus 25. 1969-72 genomfördes ombyggnad. Den lilla gården i f d nr 13 byggdes igen till badrum varför trapphusfönstret sattes igen. Planlösning återfördes delvis till äldre förhållande. Betydande rester av äldre inredning av hög kvalitet konserverades. Inredningen kompletterades med nytillverkade kopior.

Eftersom Cepheus 25 är synnerligen märklig genom sitt kulturhistoriska värde förklarar länsstyrelsen med stöd av 3 kap 1 § lagen om kulturminnen m m (SFS 1988:950) Cepheus 25 för byggnadsminne.

Länsstyrelsen meddelar enligt 3 kap 2 § samma lag följande skyddsföreskrifter som Ni godtagit.

1 BYGGNADERNA FÅR INTE RIVAS

2 BYGGNADERNA FÅR INTE TILL SITT YTTRE FÖRÄNDRAS

Härmed avses:

putsade fasader med profilerade taklister, ankarslutar, på f d nr 13 rekonstruerat fasadmönster från 1660, på f d nr 14 mot Köpmangatan naggad puts, lisener och våningsband samt stenportaler: i f d nr 13 Själagårdsgatan 2 rikt skulpterad portal av Johan Wendelstam 1660, i f d nr 14 Kindstugatan portal med inskription 1674 och rundbågig portal till f d körport, portomfattningar, träportar och butiksdörrar, järnplåtdörrar mot gården från källare i hus f d nr 12, fönsterbågar med beslag och karmar från 1700-talet till entréer 13:1, 14:4 mot öster, trapphus 12:306 och hela trapphus D i hus nr 14 samt hakar till fönsterluckor vid 12:9. Brutet tak täckt av plåt, hisskappor och hissbommar, lusthus och smidesjärnräcke från 1760 på taket.

3 I BYGGNADERNA FÅR INTE SÅDANA ÅTGÄRDER VIDTAGAS SOM MEDFÖR ÄNDRING I STOMME

Härmed avses:

murade valv i källare och entréer, i rum 14:9, murade trappor, byggnadernas stående murar, träbjälklag och takkonstruktioner.

dörrar och dörrfoder.

Kakelugnar i rum 12:110 och 210.

Ev äldre inredning i rum 12:307, 309, 310, 310 A som ej varit tillgängliga för besiktning.

I f d nr 14

I trapphus C: trappa och trappspindel av trä, trappräcke av trä, profilerad handledare av trä.

I trapphus D: putsade väggar och valv, kalkstensplattor, några med kryssmarkeringar, plansteg av kalksten, handledare av rundstav och järnten, järnplåtdörr till vinden, smidd järnkrok i 14:203, järngaller för fönster (fönster ingår i exteriör), fönsterbräden, entrédörrar med foder till lägenheter.

I lägenheter: golv av plank och brädor.

Tak: bjälktak, i rum 14:7, 309, putsade tak med profilerade lister eller käl.

Snickerier: dörr med skurna ornament i rum 14:301, övriga äldre dörrar och dörrfoder, väggfasta skåp i rum 14:102, 202, 207, 302, 307, sockelpaneler i rum 14:307, bröstpaneler, mittelbandlister, fönstersmygpaneler, fönsterbräden, fönsterbröstpaneler, fönsterfoder, runt sekundärlysfönster med foder rum 14:101 A/102. Bomaxel till hissbox på vinden 14:407, spiraltrappa av gjutjärn till källare 14:01/1, kakelugnar i rum 14:207, 307, murade spisar i rum 14:209, 309.

- 6 BYGGNADERNA SKALL UNDERHÅLLAS SÅ ATT DE INTE FÖRFALLER. VÅRD- OCH UNDERHÅLLSARBETEN SKALL UTFÖRAS PÅ SÅDANT SÄTT ATT DET KULTURHISTORISKA VÄRDET INTE MINSKAR.

Kommentar: Härvid skall traditionella material användas.

Länsstyrelsen lämnar utan kostnad för ägaren råd och anvisningar i fråga om vård och underhåll.

Om det finns särskilda skäl, får länsstyrelsen enligt 3 kap 14 § lagen om kulturminnen m m lämna tillstånd till att ett byggnadsminne ändras i strid mot skyddsföreskrifterna.

Länsstyrelsen får ställa de villkor för tillståndet som är skäliga med hänsyn till de förhållanden som föranleder ändringen. Villkoren får avse hur ändringen skall utföras samt den dokumentation som behövs.

Enligt 3 kap 21 § samma lag gäller detta beslut omedelbart även om det överklagas.

Detta beslut kan överklagas till kammarrätten enligt anvisningar på bilaga.

Kommentar: ledningar inhugges ej i murar.

- 4 I BYGGNADERNA FÅR INTE SÅDANA ÅTGÄRDER VIDTAGAS SOM MEDFÖR ÄNDRING AV PLANLÖSNING I VÄLVDA KÄLLARE, ENTRÉER OCH TRAPPHUS'RUM 13:2+3, 5, 102, 103, 104, 105, 202, 203, 204, 205, 302, 303, 304 och 501. Vidare i 12:9, 109, 110, 209 och 210 samt 14:101, 104, 107, 109, 201, 207, 209, 301, 307 och 309.
- 5 I BYGGNADEN FÅR INTE SÅDANA ÅTGÄRDER VIDTAGAS SOM MEDFÖR ÄNDRING AV FAST INREDNING
Härmed avses:

I f d nr 13

I entréer och trapphus A: putsade väggar och tak, profilerade taklister, kalkstensplattor och plansteg av kalksten handledare av järnten, järnplåtdörrar till källare och vind, entrédörrar med foder till lägenheter, järngaller för fönster i entré 13:1. I lägenheterna; golv av plank och brädor, svart/vit marmorfris i rum 13:302, tegelplattor på vinden. Tak: bjälktak, vitmålat i rum 13:2+3, blåmålat med stjärnor och liljor i rum 13:5, figur- och mönstermålat i rum 13:105, med blommotiv i rum 13:203.

Dekorationsmålade plafonder av Jacque de Meaux i rum 13:104, med Justitia i rum 13:202.

Rika takstucklister av Giuseppe Marchi i rum 13:104, 204, 205; breda taklister även i rum 13:202. Putsade tak med profilerade lister eller käl.

Dekoratív målning från 1660 på murpelare i rum 13:205.

Snickerier, dekorationsmålade omkr år 1700 i rum 13:103, 104, 105, 203, 204, 205 samt i övrigt sockelpaneler, fotlister, bröstpaneler, fönstersmygpaneler och nattluckor, fönsterbräden, fönsterbröstningar, fönsterfoder, äldre dörrar och dörrfoder.

Kakelugn i rum 13:302.

I f d nr 12

I trapphus B: putsade väggar och valv, kolonn av sandsten i rum 12:6+7 och 206, av kalksten i rum 12:106, kalkstensplattor och plansteg av kalksten, smidesjärnräcken, handledare av profilerat trä och av järnten, järnplåtdörr till vinden, fönsterbräden, dörr med skurna ornament rum 12:106/107, övriga entrédörrar med foder till lägenheter. I lägenheterna: golv av plank och brädor, svart/vit marmorfris i rum 12:210, tegelplattor på vinden.

Tak: dekorationsmålning 1600-talets senare del i rum 12:10, stucktak 1700-talets förra del med stor rosett i rum 12:9, dito med profilerade takspegellister i rum 12:109 och 209, putsade tak med profilerade lister.

Snickerier: dekorationsmålade bröstpaneler och dörr i rum 12:110 samt i övrigt bröstpaneler, fönstersmygpaneler, fönsterbräden, fönsterbröstpaneler, fönsterfoder, äldre

I den slutliga handläggningen av detta ärende har deltagit byråchef Mats Larsson, beslutande, länsantikvarie Jan-Bertil Schnell, länsassessor Karl Henrik Ziefvert samt byrådirektör Henric Falkman, föredragande.

Mats Larsson

Henric Falkman

Kopia till:
akten
kulturmiljöenheten
byggnadsminnesregistret med lagakraftsbevis
riksantikvarieämbetet med lagakraftsbevis
riksantikvarieämbetet
Stockholms stadsmuseum
fastighetsregistermyndigheten i Stockholm stad,
stadsbyggnadskontoret, Box 8311, 104 20 STOCKHOLM,
med lagakraftsbevis
Stockholms läns hembygdsförbund, Warfinges väg 30,
104 25 STOCKHOLM